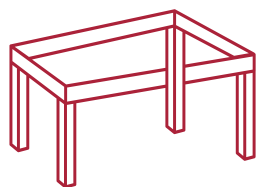

Inspirerend Erfgoed

Dertien praktijkverhalen uit Oost-Vlaanderen

Inhoud

1. Lokaal erfgoed herleeft	4
1.1 De berenfeesten (Vlierzele)	4
1.2 De heropstanding van de Gaverse reuzen (Gavere)	5
1.3 't Peird van den Halt, de Orde der Stalhouders (Sint-Gillis)	5
1.4 Inspiratie uit de praktijk	6
2. Lokaal erfgoed verbindt	8
2.1 De Ghesellen van Sint-Pieter (Bazel)	8
2.2 Reproductie van een Leiepont (Sint-Martens-Latem)	9
2.3 Tuinstraat, winkelstraat: een kabas vol verhalen (Melle)	9
2.4 Crowdfunding voor de terugkeer van het beeld Sint-Antonius (Herdersem)	10
2.5 Den Broaven Goad Uit (Oosteeklo)	11
2.6 Inspiratie uit de praktijk	12
3. Lokaal erfgoed verrast	14
3.1 AalstSlag (Aalst)	14
3.2 Erfgoedkampen (Berlare)	15
3.3 Van Bosnië naar België en terug (Gent)	15
3.4 Karayol Busmuseum (Gent)	16
3.5 Wippelgem door Vossenogen (Wippelgem)	16
3.6 Inspiratie uit de praktijk	17
4. Contactgegevens	19
4.1 Lokaal erfgoed herleeft	19
4.2 Lokaal erfgoed verbindt	19
4.3 Lokaal erfgoed verrast	20
4.4 Erfgoedcellen	21

Inleiding

Dagelijks zijn talloze vrijwilligers en verenigingen in de weer met lokaal erfgoed. Zij zorgen ervoor dat heel wat van dit erfgoed bewaard blijft voor toekomstige generaties. Dit werk is niet altijd even zichtbaar, maar wel onschatbaar. Soms gebeurt het dat een vrijwilligers-initiatief een project op touw zet dat de dagelijkse werking overstijgt, dat een grote betekenis heeft voor de lokale gemeenschap of de volle aandacht vestigt op ongekend of bedreigd erfgoed. Dergelijke projecten illustreren de kracht en de dynamiek van vrijwilligerswerk in de erfgoedsector.

De Oost-Vlaamse erfgoedcellen, het STAM en FARO zijn ervan overtuigd dat zulke projecten ook andere erfgoedwerkers kunnen inspireren. Daarom organiseerden wij op zaterdag 24 september 2016 een inspiratiedag. Aan verschillende tafels stelden Oost-Vlaamse verenigingen en vrijwilligers inspirerende praktijkvoorbeelden voor. De meer dan 60 deelnemers konden zo kennismaken met een breed en gedifferentieerd aanbod van opmerkelijke lokale projecten.

Tijdens de gesprekken kwamen er talloze voorbeelden, tips en adviezen boven tafel. Omdat deze informatie niet alleen interessant is voor de deelnemers aan de inspiratiedag, hebben we ervoor gekozen om dit alles uit te schrijven in deze bundel. De verschillende praktijkvoorbeelden hebben we voor jou gebundeld in drie hoofdstukken:

- lokaal erfgoed herleeft: beschrijft drie projecten die een oudere traditie nieuw leven inbliezen.
- lokaal erfgoed verbindt: hier lees je meer over vijf grotere projecten die een hele gemeenschap op de been hebben gebracht.
- lokaal erfgoed verrast: hier krijg je vijf praktijkvoorbeelden om erfgoed op een vernieuwende manier onder de aandacht te brengen.

Aan het einde van elk hoofdstuk krijg je nog heel wat tips en aandachtspunten, mocht je een gelijkaardig project willen organiseren. De contactgegevens van de initiatiefnemers vind je achteraan in deze bundel.

Met deze verslagbundel willen we bijkomende inspiratie aanreiken voor jouw erfgoedwerking. Zoek je nog extra inspiratie of informatie na het lezen van deze bundel? Neem dan zeker contact met ons op. Graag verkennen we met jou hoe we jouw lokale erfgoedwerking kunnen ondersteunen of versterken.

Berenfeesten Vlierzele

1. Lokaal erfgoed herleeft

Immaterieel erfgoed vind je overal. Denk maar aan de talloze stoeten, streekdialecten, volksporten, ambachten ... die je in Vlaanderen en Brussel tegenkomt. Wat al deze tradities met elkaar gemeen hebben, is dat mensen ze vandaag nog steeds beleven, uitoefenen en in praktijk brengen.

Een traditie kan uitsterven omdat niemand ze meer beoefent of wil trekken. Maar het tij kan keren. Soms staan er enkele gedreven vrijwilligers op, die zo'n traditie nieuw leven inblazen en in een hedendaags jasje steken. Op de volgende bladzijden lees je meer over drie projecten waarin een oudere traditie een nieuw leven kreeg:

- De berenfeesten (Vlierzele, deelgemeente van Sint-Lievens-Houtem)
- De heropstanding van de Gaverse reuzen (Gavere)
- 't Peird van den Halt (Sint-Gillis, deelgemeente van Dendermonde)

1.1 De berenfeesten (Vlierzele, deelgemeente van Sint-Lievens-Houtem)

Vlierzele kijkt elk jaar reikhalzend uit naar de berenstoet. De berenommegang en de kermis gaan terug op een eeuwenoude traditie uit de negentiende eeuw die doorging in de wijk "Strijmeers". Oorspronkelijk gingen zigeuners rond met levende beren. Later werden dat beren uit stro en in 1989 werd er een berenreus gebouwd die begeleid door de mannen van de sociëteit door de Vlierzeelse straten trok. Doorheen de jaren groeide de beer uit tot het symbool van Vlierzele.

In het midden van de jaren 1990 waren de festiviteiten zo goed als verdwenen. De toenmalige reuzenbeer Martijn was weggerot in een oude schuur. De traditie dreigde hierdoor uit te sterven. De Gezinsbond Vlierzele-Zonnegem wilde het tij doen keren en de berentraditie en kermis opnieuw leven inblazen. Zo bouwden de vrijwilligers een nieuwe berenreus, Maarten genaamd. Om deze reus te begeleiden op zijn rondgang, werd er een nieuwe 'sociëteit' opgericht. De Gezinsbond introduceerde zelfs een 'nieuwe oude traditie': de berenworp. Daarnaast organiseerde de bond een berententoonstelling over de geschiedenis van de Vlierzeelse beer en richtte zij allerlei activiteiten voor kinderen in.

Met al deze acties is de Gezinsbond Vlierzele-Zonnegem erin geslaagd om een oude traditie te doen herleven in een eigentijdse variant. Maarten de reuzenbeer is inmiddels hét gezicht geworden van de jaarlijkse kermis en het daarbij horende volksfeest. De populariteit van de beer is zelfs zo groot dat hij er op vraag van de inwoners van Vlierzele een berenvriendinnetje, Tineke, bijkreeg. Het project was trouwens voor de Gezinsbond zelf belangrijk. Dankzij deze erfgoedactie kende deze vereniging een nieuwe dynamiek. Of hoe je met één project twee vliegen in een klap kunt slaan!

1.2 De heropstanding van de Gaverse reuzen (Gavere)

VW 't Gaverland is de gemeentelijke adviesraad voor Toerisme en Erfgoed in Gavere. Naast zijn adviesfunctie, organiseert VW 't Gaverland ook allerhande activiteiten. Zo besloot hij in 2013 om de Gaverse reuzen in ere te herstellen. Hiervoor werd een aparte werkgroep in het leven geroepen. Het project kwam geen dag te vroeg, want met de Gaverse reuzen was het slecht gesteld. Van sommige reuzen ontbrak een hoofd of lichaam, anderen waren dan weer helemaal verdwenen. De eerste actie van de werkgroep bestond dan ook in een grote zoektocht. En met succes. Zo kwamen het hoofd van een burgemeestersreus en het lichaam van een Baaigemse reuzin opnieuw boven water. Sindsdien kent de reuzentraditie in Gavere een nieuw elan. De werkgroep werd omgevormd tot een aparte vereniging, onder de naam "De Lustige Tonussen". Deze vereniging bracht de reuzen verschillende keren opnieuw in het straatbeeld. Zij gaf de burgemeestersreus een opgefriste outfit en de betrok de bevolking bij het ontwerpen van een nieuw hoofd voor de Baaigemse reuzin. Dankzij al deze acties leeft het reuzenerfgoed opnieuw in Gavere. De reddingsoperatie kwam net op tijd en vandaag zijn de Gaverse reuzen kwieker dan ooit!

1.3 't Peird van den Halt, de Orde der Stalhouders (Sint-Gillis, deelgemeente van Dendermonde)

Ook een jonge erfgoedvereniging kan aan de slag met een oude traditie. Dit heeft men in Sint-Gillis bij Dendermonde goed begrepen. De voorbije jaren is daar heel wat te doen geweest om het "Peird van den Halt", ook gekend als reus 'Ros Bayard van Sint-Gillis'.

De Orde der Stalhouders, pas opgericht in 2014, heeft dit paard gerestaureerd en in zijn oude glorie hersteld. Zo kon dit paard zijn traditionele plaats in de jaarlijkse Bloemencorso van Sint-Gillis opnieuw innemen.

Deze herintroductie ging gepaard met heel wat nevenactiviteiten. Samen met Heemkundige Kring Marcel Bovyn organiseerde de Orde een tentoonstelling. Er kwam een film die niet enkel stilstond bij de geschiedenis van het paard, maar die een beeld gaf achter de schermen van de restauratie en de oprichting van de vzw. Ook lanceerde de Orde een opvallende wedstrijd: voor elke wijk van Sint-Gillis werd een wapenschild ontworpen, dat als tooi kon dienen op het doek van het paard.

De Orde der Stalhouders heeft een stukje vergeten erfgoed van onder het stof gehaald en geherlanceerd. Bovendien heeft zij op korte tijd een plaatsje veroverd binnen de gemeenschap van Sint-Gillis-Dendermonde. In de ogen van de lokale gemeenschap is de Orde veel meer dan de enkel beheerder van 'het Ros Bayard'. Met haar talrijke originele acties bereiken de ordeleden zowel jong als oud en versterken ze het sociale leven in deze deelgemeente van Dendermonde.

Gaverse Reuzen

1.4 Inspiratie uit de praktijk.

Tips en aandachtspunten om lokaal erfgoed te laten herleven

Misschien dat het bij jou ook kribbelt om een traditie nieuw leven in te blazen? Op de inspiratiedag gaven de trekkers van de drie bovenstaande projecten alvast heel wat tips en aandachtspunten mee.

Bereid je goed voor

- Verdiep je eerst in de geschiedenis voor je een traditie nieuw leven wil inblazen. Een oudere traditie heeft doorgaans heel wat tastbare getuigen nagelaten. Denk aan liedjesteksten, archiefdocumenten, notulen van gemeenteraden. Als je te weinig documenten of archiefstukken vindt, dan kan je ook altijd mensen interviewen die de traditie vroeger van dichtbij hebben meegemaakt.
- Probeer het materiaal dat je vindt duurzaam te bewaren. In Gavere bijvoorbeeld vond men nog een reuzenlogboek uit de jaren 1940. Dit boek heeft men integraal gedigitaliseerd. Zo wordt het ook bewaard voor latere generaties.

Creëer een draagvlak

- Betrek de bevolking. Schud ze wakker, spoor haar aan om een bijdrage te leveren. Schrijf bijvoorbeeld een wedstrijd uit als er nieuwe namen moeten gezocht worden, nieuwe kledij moet gemaakt worden, een nieuw hoofd moet ontworpen worden. Zo vergroot je het draagvlak.
- Wie op zoek is naar nieuwe vrijwilligers of extra draagvlak, kan aankloppen bij de nakomelingen van trekkers van vroeger. Misschien zijn deze nakomelingen wel geïnteresseerd om het engagement van hun (groot)ouders verder te zetten?
- Je kunt een hernieuwde traditie laten samenvallen met een bestaand evenement in je gemeente dat veel volk trekt. Denk bijvoorbeeld aan een jaarlijkse kermis, een jaarmarkt, dorpsdag of een middenstandfeest. Zo bereik je meestal meer volk dan wanneer je zelf een nieuw evenement uit de grond moet stampen.

Durf veranderen

- Probeer niets te reanimeren dat geen draagvlak heeft. Soms is het beter om te vernieuwen dan klakkeloos te kopiëren hoe de traditie in vroegere tijden werd beoefend.
- Durf dus nieuwe elementen toe te voegen. In Sint-Gillis-Dendermonde hebben de initiatiefnemers het zelfs aangedurfd om een jarenlange traditie te doorbreken: de vier heemskinderen op het paard waren tot dan altijd jongens geweest, vanaf nu mogen ook meisjes meedoen. Dit leidde eerst tot weerstand, vooral bij de oudere bevolking. Toch slaagden de ordeleden erin om een draagvlak te creëren voor de vernieuwingen. Zo spraken zij verschillende verenigingen, sportclubs en scholen aan om mee te doen. De verkiezing van de vier kinderen werd ludiek opgevat, vergelijkbaar met het programma "Idool", en kende veel succes.
- Je kunt ook jaarlijks nieuwe, minder ingrijpende, elementen toevoegen om de traditie aantrekkelijk te houden. In het voorbeeld van Vlierzele was dat bijvoorbeeld de geboorte van een berinnenreus. Het jaar daarop gingen de reuzen op huwelijksreis...
- Een alternatief is dat je sommige ingrediënten van zo'n traditie in een hedendaags jasje steekt. Is er bijvoorbeeld een lied met de traditie verbonden? Dan kan je het lied laten heruitvoeren door een lokale kunstenaar of amateurkunstenorganisatie.

Wees pragmatisch

- Je moet niet alles zelf doen. In het voorbeeld van Vlierzele werkte de Gezinsbond samen met de jeugdbewegingen om een fuif te organiseren. In Sint-Gillis-Dendermonde werkte de Orde samen met een student aan het RITCS om een film te maken.
- Als je oude stukken moet restaureren, dan kost dat geld. Met een subsidie van de gemeente en de erfgoedcel, zal je vaak niet toekomen. Zowel in Gavere als in Sint-Gillis zocht men daarom sponsors. Alle middelen werden ingezet: facebook, instagram, lokale pers ... Deelprojecten, waarop de pers steevast werd uitgenodigd, brachten de traditie telkens onder de aandacht. Door een hype te creëren rond het hele gebeuren, werd het nodige bedrag uiteindelijk ingezameld.
- Laat ook de gemeente een rol opnemen. Betrek het gemeentebestuur door bijvoorbeeld de burgemeester of een schepen peter of meter te maken. Zo zal je sneller gehoor vinden als je vraagt om opslagruimte of hulp bij het transport.

Berenfeesten Vlierzele

2. Lokaal erfgoed verbindt

Lokaal erfgoed is vaak herkenbaar en kenmerkend voor een plaatselijke gemeenschap. Het heeft daarom een groot potentieel om veel mensen op de been te brengen, met elkaar in contact te brengen en te verbinden. Gemeenschapsvorming heet zo iets. Ook als lokale vrijwilligersvereniging kan je een groot project opzetten dat een hele gemeenschap beroert en misschien zelfs ontroert. Dat bewijzen deze vijf projecten:

- De Ghesellen van Sint-Pieter (Bazel, deelgemeente van Kruibeke)
- Reproductie van een Leiepont (Sint-Martens-Latem)
- Tuinstraat, winkelstraat: een kabas vol verhalen (Melle)
- Crowdfunding voor de terugkeer van het Sint-Antoniusbeeld (Herdersem, deelgemeente van Aalst)
- Den Broaven Goad Uit (Oosteklo, deelgemeente van Assenede)

2.1 De Ghesellen van Sint-Pieter (Bazel, deelgemeente van Kruibeke)

De Ghesellen van Sint-Pieter vormden een vereniging die zich volledig wijdde aan de Sint-Pieterskerk van Bazel. In 2007 startten ze een grootschalig en langdurig project om de geschiedenis van de kerk te bestuderen en beter bekend te maken. Ze startten met een uitgebreid historisch en archeologisch onderzoek van de kerk, die sinds 1974 is beschermd als monument. Dit onderzoek resulteerde in een tentoonstelling op Open Monumentendag. Vervolgens bundelden de Ghesellen hun bevindingen in een boek. De bijhorende CD-rom nam je mee op een virtuele rondleiding doorheen de geschiedenis van het gebouw.

Om de lancering van het boek en de CD-rom de nodige luister te geven, organiseerden de Ghesellen een groot volksfeest. Hiervoor werkten ze samen met een twintigtal verenigingen. Als kers op de taart, lieten ze in de kerk een groot scherm met touch-screenbesturing installeren. Bezoekers kregen er dezelfde interactieve toepassingen als op de CD-rom.

Bijzonder aan dit project is dat de Ghesellen van Sint-Pieter weldoordacht te werk gingen. Van bij het begin was duidelijk wat zij precies wilden realiseren en dat het vijf jaar zou duren om dit doel te bereiken. De Ghesellen betrokken ook verschillende mensen al naargelang de fase van het project. Zij werkten samen met archeologen, schrijfwerkers, software-specialisten... maar ook met een twintigtal verenigingen en uiteraard de kerkfabriek. Deze slimme samenwerkingen creëerden een grote dynamiek en sterke betrokkenheid van de brede dorpsgemeenschap bij dit project.

2.2 Reproductie van een Leiepont (Sint-Martens-Latem)

Tallose Leieschilders hebben in hun werken de ponten vereeuwigd. In Sint-Martens-Latem waren deze ponten lange tijd uit het dorpsbeeld verdwenen. Maar sinds 2014 ligt, bij het Gemeentehuis, een nieuwe pont. Deze realisatie is het resultaat van een verrassende, maar geslaagde samenwerking tussen een jeugdbeweging, Natuurpunt en heemkundigen.

In 2013 besloten enkele oud-scouts uit Sint-Martens-Latem samen met de lokale Natuurpunt-afdeling en enkele erfgoedgeïnteresseerden een haalbaarheidsstudie uit te voeren naar de reconstructie van een typische Leiepont. Men kreeg deze ingeving tijdens een boswandeling in het kader van bosbehoud. Eens deze studie haalbaar bleek en er voldoende financiën werden gevonden, zou men overgaan tot de effectieve bouw van het pont. De divers samengestelde groep doopte zichzelf om tot De Pontgenoten.

Als voorbereiding op deze reproductie gingen De Pontgenoten langs bij de laatste nog levende pontenbouwers. Die tekenden de plannen en vertelden alles wat zij zich nog herinnerden van het bouwproces destijds, het gebruik van de ponten, anekdotes... Nadien gingen De Pontgenoten op zoek naar geschikt hout. Dit was niet eenvoudig, want larix of lorkhout van zulke grote afmetingen is inmiddels zeldzaam. Maar na voldoende speurwerk werd het juiste hout gevonden en kon een botenbouwer alsnog aan de slag, volgens de traditionele methode.

Uiteindelijk werd de replica afgewerkt en ingehuldigd door lokale beleidsmakers. Het gemeentebestuur van Sint-Martens-Latem nam de pont ook als eigenaar over, voor een symbolische euro. Hierdoor heeft Sint-Martens-Latem na vele jaren opnieuw een eigen pont.

2.3 Tuinstraat, winkelstraat: een kabas vol verhalen (Melle)

De Tuinstraat (de vroegere Bakkersdreef) in Melle kende vanaf de jaren 1930 een rijk middenstandsleven. Met meer dan dertig buurtwinkels was de Tuinstraat een heuse winkelstraat in de wijk Melle-Vogelhoek. De daarbij horende sociale contacten versterkten het sociale weefsel. Omdat het om kleine buurtwinkels ging, kwamen mensen elkaar quasi dagelijks tegen. Ook enkele bedrijven in de straat (bloemisten en fabrieken) zorgden voor heel wat sociaal verkeer. Vandaag is van dat alles niet zoveel meer te merken.

Enkele bewoners van de Tuinstraat hebben dat rijke verleden opgerakeld. Aan de hand van vele interviews, foto- en filmmateriaal brachten zij dit stuk bloeiende geschiedenis van de Tuinstraat opnieuw tot leven. Dit resulteerde in een documentaire film, een boek, een mini-tentoonstelling en een website. Het project sloeg in als aan bom bij de bewoners. Zo kwamen maar liefst 500 Mellenaars naar de film kijken.

Met hun project wilden de bewoners vooral de aandacht vestigen op de sterke rol die buurtwinkels vervulden. Een verhaal over één straat, maar wel rond een universeel thema. Want ieder dorp heeft wel zijn eigen 'Tuinstraat/winkelstraat' gekend en de teloorgang van de buurtwinkels meegemaakt. Ook dit project bleef niet onopgemerkt. Het kreeg één van de drie eervolle vermeldingen voor de Oost-Vlaamse erfgoedprijs 2016.

2.4 Crowdfunding voor de terugkeer van het beeld Sint-Antonius (Herdersem, deelgemeente van Aalst)

Van oudsher wordt in Herdersem Sint-Antonius vereerd. Sinds de jaren 1960 is de jaarlijkse Sint-Antoniuskermis er uitgegroeid tot een waar hoogtepunt. Je vindt er ook een beschermd kapel die aan deze heilige is gewijd. Vroeger stond daar een mooi en eeuwenoud gepolychromeerd houten beeld van Sint-Antonius. In 1966 werd dit beeld echter gestolen uit de kapel.

Na de diefstal werd het lange tijd stil rond het beeld. Tot in 2007 een Nederlands privémuseum het beeld te koop aanbood bij het stedelijk museum van Mechelen, de woonplaats van de kunstenaar die het kunstwerk had gemaakt. Uiteindelijk was het een anonieme verzamelaar die het Sint-Antoniusbeeld kocht. Het beeld leek nu verloren. Enkele maanden later kwam Heemkundige Kring De Faluintjes de nieuwe eigenaar toevallig op het spoor. Gezien de geschiedenis van het beeld, verklaarde de man zich onmiddellijk bereid om het beeld tegen aankooprijks aan de Herdersemse gemeenschap door te verkopen. De kostprijs: 20.000 euro.

Vanaf dat moment ondernam de heemkundige kring actie om de nodige fondsen voor de wederaankoop bijeen te krijgen. Hiervoor zocht de kring de samenwerking op met de prentkaartenclub Groot-Aalst, de dorpsraad Sint-Antonius en diverse andere wijkcomités. Zij openden een rekening "Steunfonds Sint-Antonius". Met flyers, affiches en in hun eigen communicatiekanalen lanceerden zij een oproep om geld over te schrijven. Met succes: de eerste bedragen – groot en klein – verschenen vrijwel meteen op het rekeningnummer. Daarnaast verkochten de partners steunkaarten, noveenkaarsen en ook beeltenissen van Sint-Antonius. De verkoop en de giften leverden liefst 11.500 euro op! De rest van het bedrag werd ingezameld tijdens een geslaagd eetfestijn met tombola. Ook de stad Aalst kwam met een gift over de brug. Door deze acties was het nodige geld al na een goed half jaar ingezameld en kon het Sint-Antoniusbeeld eindelijk naar Herdersem terugkeren. In januari 2010, tijdens de jaarlijks Sint-Antoniusfeesten, werd het beeld in de parochiekerk van Herdersem ingezegend. Daarna keerde het in stoet terug naar zijn oude standplaats in de kapel aan de Grote Baan.

De actie bewijst dat ook lokale verenigingen met succes de nodige fondsen kunnen verzamelen voor lokaal erfgoed. Het beeld bevindt zich nu in het stedelijk museum van Aalst, waar het permanent wordt tentoongesteld. Maar elk jaar keert het beeld naar Herdersem terug, voor de duur van de Sint-Antoniusfeesten.

Terugkeer van het beeld Sint-Antonius

2.5 Den Broaven Goad Uit (Oosteeklo, deelgemeente van Assenede)

In 2015 vond in Oosteeklo “Den Broaven goad uit” plaats. Dit project van heemkundige kring De Twee Ambachten kaderde in 100 jaar Eerste Wereldoorlog in het Meetjesland en bestond uit drie delen: “100 duiven voor de vrede”, een fotozoektocht en, als apotheose, het slotweekend eind augustus 2015.

Toen transformeerde de heemkundige kring, in samenwerking met de Orde van de Smoutpot, het dorp Oosteeklo een heel weekend lang tot historisch geïnspireerde belevings-site rond de Eerste Wereldoorlog. Huizen of plaatsen waar tijdens de oorlog een herberg was, werden opnieuw als estaminet uit die tijd opgebouwd. Om deze tijdelijke herbergen open te houden, deed men een beroep op bewoners zelf, allerhande verenigingen en vrijwilligers.

Daarnaast was er nog heel wat randanimatie. De straatverlichting bleef ‘s avonds uit en de gemeente was tijdens het weekend autovrij. Je kon bovendien een oude steekkar voor de ravitaillering tegenkomen en straatzangers zongen oorlogsliederen. Er werd limonade gemaakt volgens een oorlogsrecept en de pannenkoeken bakte men op de Leuvense stoof. Bijna heel het dorp werkte uiteindelijk mee aan het project. Handelaars, kerkfabriek, verenigingen, privépersonen: zowel in de voorbereiding en de uitvoering. Liefst 250 medewerkers waren erbij betrokken!

Het project toont aan dat ook een kleine vereniging tot grote activiteiten in staat is. Dat “Den Broaven goad uit” origineel en inspirerend is, zag ook de vakjury van de provinciale erfgoedprijs 2016. De heemkring werd beloond omwille van haar originele bijdrage aan de herdenking van de Eerste Wereldoorlog.

Reproductie van een Leiepont

2.6 Inspiratie uit de praktijk.

Tips en aandachtspunten voor een grootschalig erfgoedproject

Bij een omvangrijk project voor de lokale gemeenschap ga je natuurlijk niet over één nacht ijs. De sprekers op de inspiratiedag gaven alvast volgende tips mee:

Een goede projectcoördinatie en planning

- Een groot project vraagt een goede planning. In Bazel bijvoorbeeld heeft men het project opgedeeld in verschillende in fases en aparte werkgroepen in het leven geroepen. Stel per fase een duidelijk doel: wat wil je bereiken aan het einde van welke fase?
- Stel een werkgroep samen met mensen van verschillende achtergrond. Zo vergroot je het draagvlak van je project. Hou er wel rekening mee dat een grote groep de besluitvorming vertraagt. Soms is het handig om te werken met een actieve kern, die het project coördineert en aanstuurt. De uitgebreidere werkgroep kan dan zorgen voor extra draagvlak of feedback geven op de plannen die de kern heeft uitgetekend.
- Ook in de uitvoering hoef je niet alles zelf te doen. De vijf projecten kenmerkten zich door een samenwerking met talloze culturele verenigingen. Deze verenigingen spraken hun eigen achterban aan, waardoor het project een grotere bekendheid kreeg en meer kans op slagen had.
- Zoek ook de samenwerking op buiten de cultuursector. In Assenede bijvoorbeeld werkte de heemkundige kring zelfs samen met een duivenbond, om een duivenwedstrijd te organiseren voor de lagereschoolkinderen van Oosteeklo. Bij de reconstructie van de Leiepont zorgde net de interessante mix van jeugdwerkers, erfgoed- en natuurliefhebbers voor het succes van het project.
- Hou vast aan een eenvormige communicatie en eenzelfde beeld. Dit vergroot de herkenbaarheid van het project. Als je werkt met verschillende partners, spreek dan af dat iedereen hetzelfde logo voor het project gebruikt.
- Zet door en durf je plannen creatief aanpassen. Het project over de Tuinstraat in Melle bijvoorbeeld kende een moeilijke start. De eerste twee interviews verliepen stroef, er kwam weinig interessante informatie naar boven tot grote ontgoocheling van de initiatiefnemers. Totdat de interviewers beseften dat ze twee mannen hadden bevestigd, terwijl het vooral de vrouwen waren die in die tijd de boodschappen deden. Dit inzicht zorgde ervoor dat de interviews daarna veel vlotter verliepen. Ook bij de reconstructie van de Leiepont paste men gaandeweg noodgedwongen de plannen aan. De Pontgenoten wilden oorspronkelijk de pont plaatsen aan een waterpartij op de terreinen van de scouts. Toen dit onmogelijk bleek, zochten zij naar een plekje aan het Tempelhof aan de Leie. Aangezien hier ooit ook een pont lag, was deze wijziging van de plannen uiteindelijk een geluk bij een ongeluk.

Een uitgebreide en dynamische vrijwilligerswerking

- Voor een groot project zal je misschien extra vrijwilligers nodig hebben. Idealiter zoek je vrijwilligers voor een specifieke taak en een bepaalde tijd. Voor zo'n kortlopend engagement zal je veel gemakkelijker vrijwilligers vinden dan voor een langdurig engagement.
- Stel de communicatie af op de omvang van je vrijwilligersploeg. In Bazel werd sterk ingezet op persoonlijke begeleiding en motiverend leiding geven. In Assenede was dit niet mogelijk, aangezien er zo'n 250 vrijwilligers meewerkten. De stuurgroep organiseerde weliswaar enkele vergadermomenten, maar maakte vaak gebruik van schriftelijke communicatie. Zo kregen de vrijwilligers een inspiratiebundel met tips en duidelijke richtlijnen.

Een groot project bekostigen?

- De projecten die hier zijn voorgesteld, kostten vele duizenden euro's. Een subsidie van enkel de gemeente of de erfgoedcel zal dan niet volstaan. Je kan wel verschillende subsidiekanalen combineren. Voor het project in Assenede combineerde de heemkring subsidies van de Koning Boudewijnstichting, CERA, COMEET, de Cultuurraad en – pas in latere instantie – de gemeente.
- Daarnaast zal je wellicht ook eigen inkomsten moeten verwerven. In Assenede stonden er bijvoorbeeld spaarpotten bij lokale handelaars. Het Tuinstraat-project in Melle genereerde heel wat inkomsten tijdens het project zelf, door de verkoop van het boek, inkomgeld tijdens de filmvoorstelling en de verkoop van eten en drinken tijdens deze voorstelling. Zo konden de initiatiefnemers zelfs een deel van de subsidie terugstorten aan de erfgoedcel.
- Durf keuzes maken. Maak bij elk tof idee de afweging of je het wel kan bekostigen. Zo waren er in Assenede bijvoorbeeld plannen om tijdens het feestweekend een 'zeppelin' te laten vliegen boven Oosteeklo. Toen bleek dat dit te duur zou worden, heeft men deze plannen wijselijk opgeborgen.
- Ook als lokale erfgoedorganisatie kan je een beroep doen op donateurs. Dat bewijst het crowdfundingproject voor de terugkeer van het Sint-Antoniussbeeld. Hou in je zoektocht naar fondsen wel enkele vuistregels in acht:
 - Kies voor een concreet en herkenbaar doel dat op je op korte termijn kunt realiseren.
 - Wees transparant over het benodigde bedrag. Laat donateurs weten dat hun geld pas wordt gebruikt als het streefbedrag is gehaald en dat het project niet kan doorgaan als er onvoldoende geld binnenkomt. Dit geeft schenkers het gevoel dat het project enkel mogelijk is dankzij hun giften.
 - Hou vast aan je doel en de geplande werkwijze. Van bij het begin moet je volledig gaan voor je project en ervan uitgaan dat je de gestelde doelstelling(en) haalt!
 - Houd de donateurs op de hoogte van de tussentijdse resultaten. "Nog zoveel euro te gaan... en nu nog zoveel...". Zo houd je donateurs ook gemotiveerd.
 - Organiseer verschillende initiatieven om zo een breed publiek aan te spreken. Met online communicatie spreek je een wat jonger publiek aan. Met een klassiek eetfeestijn zal je eerder een ouder publiek bereiken.

3. Lokaal erfgoed verrast

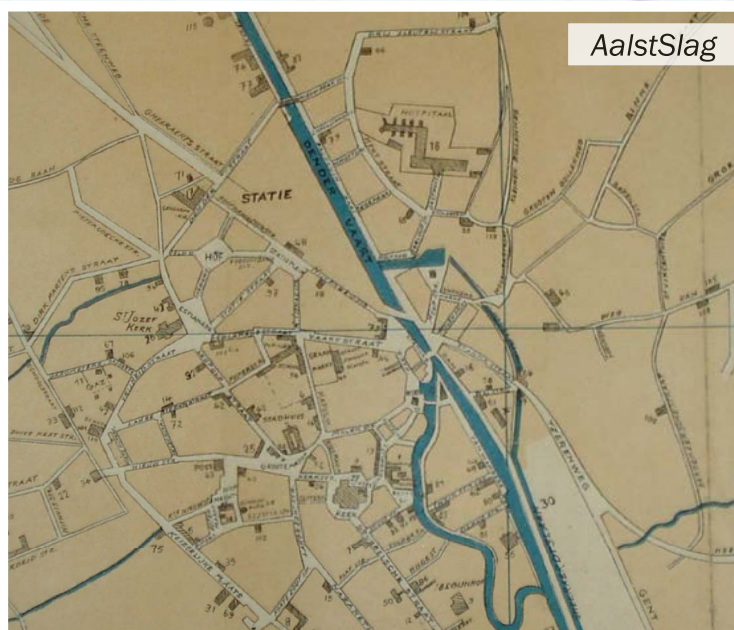
Lokaal erfgoed heeft een groot potentieel om een breed en divers publiek te bereiken. Om dit potentieel tenvolle te benutten, moet je soms verrassend uit de hoek komen. Dit kan met een origineel thema, door te experimenteren met je 'format' of door een project op te zetten naar een specifieke doelgroep. Op de inspiratiedag passeerden vijf projecten die erfgoed op een verrassende manier onder de aandacht brengen:

- AalstSlag (Aalst)
- Erfgoedkampen (Berlare)
- Van Bosnië naar België en terug (Gent)
- Karayol Busmuseum (Gent)
- Wippelgem door Vossenogen (Wippelgem, deelgemeente van Evergem)

3.1 AalstSlag (Aalst)

AalstSlag is een spannend GPS-stadsspel in de binnenstad van Aalst. Het spel biedt aan verenigingen, scholen of individuen de mogelijkheid om op een leuke manier meer te weten komen over het verloop van de Eerste Wereldoorlog in Aalst. Als deelnemer stap je mee in de voetsporen van het verzet in de Eerste Wereldoorlog en bevrijd je Aalst van de Duitsers. Het spel vindt plaats op zo'n vijftien plaatsen in Aalst die een link vertonen met de Eerste Wereldoorlog. De deelnemers bezoeken deze locaties met een GPS-toestel en moeten er telkens een opdracht uitvoeren aan de hand van enkele verborgen tips. Een bijhorende brochure met achtergrondinformatie, biedt nog wat extra kennis over Aalst tijdens de Eerste Wereldoorlog. Speciaal binnen dit project is het wedstrijdement. Het team dat aan het einde van het spel de meeste opdrachten tot een goed einde brengt, is de winnaar.

AalstSlag is van A tot Z bedacht door Wim Sonck, een gepassioneerde leerkracht die tijd noch moeite gespaard heeft om het spel tot in de puntjes uit te werken. Hij droeg het spel op aan zijn overgrootvader, wiens vader door de Duitsers gefusilleerd werd tijdens de Eerste Wereldoorlog. AalstSlag laat een breed publiek kennismaken met lokale geschiedenis, zonder daarbij saai of belerend te zijn. Het project bereikt zelfs minder evidente doelgroepen zoals scholen, jeugdbewegingen en gezinnen met kinderen. De combinatie van technologie, originele opdrachten en lokaal erfgoed creëert een meerwaarde en spreekt mensen met uiteenlopende interesses aan.

3.2 Erfgoedkampen (Berlare)

Heem- en Oudheidkundige Kring Berlare vatte het idee op om heemkundekampen te organiseren voor de jeugd. Om de jeugd te kunnen aanspreken, organiseerde de kring eerst een vergadering met de jeugdbewegingen in Berlare. Die reageerden enthousiast en engageerden zich om hun achterban warm te maken voor dit bijzondere initiatief. Tegelijk gaven ze ook enkele belangrijke tips mee. Zo bleek de paasvakantie geen ideaal moment, want dan organiseerde een van de jeugdbewegingen juist een eigen paaskamp.

Op de oproep reageerden slechts drie jongeren. Dit was natuurlijk minder dan gehoopt. Toch ging de Heem- en Oudheidkundige Kring verder. De kring liet de jongeren kiezen uit een heel scala aan heemkundige activiteiten. Ze konden oude ambachten aanleren, een sketch opvoeren in dialect, de geschiedenis van hun eigen wijk of straat schrijven, de eigen stamboom opzoeken, interviews afnemen, de website van de heemkundige kring herwerken, oude recepten opzoeken en klaarmaken ...

Uiteindelijk kozen de jonge deelnemers ervoor om enkele personen in een verzorgingstehuis te interviewen. Na een korte inleidende les 'mondelinge geschiedenis', gingen zij zelfstandig in het verzorgingstehuis aan de slag. Daarna werden de interviews besproken, gecorrigeerd en drukklaar gemaakt. Zo leerden de jonge deelnemers enkele nuttige heemkundige vaardigheden aan. De heemkundige kring kreeg er dan weer een nieuw publiek bij en een artikel voor zijn tijdschrift.

Laat ons eerlijk zijn: heemkunde heeft bij vele jongeren nog altijd een oubollig imago. Toch durfde de Heem- en Oudheidkundige Kring Berlare naar de jeugd te trekken. De kring koesterde de stille hoop om jongeren te interesseren voor de eigen werking. Hiervoor werkte hij samen met verschillende jeugdbewegingen uit Berlare. De kampen kregen misschien niet het verhoopte aantal deelnemers bijeen. Maar geef toe: het idee was inspirerend en gedurfd!

3.3 Van Bosnië naar België en terug (Gent)

Bosna vzw en de jonge historicus Thomas Van Roey presenteerden eind 2014 het project "Van Bosnië naar België en terug, 20 jaar Bosnische vluchtelingenmigratie naar België". In een publicatie en fototentoonstelling vertelden ze het verhaal van de Bosnische oorlogsvluchtelingen, die tijdens de Joegoslavische burgeroorlog in de jaren 1990 aankwamen in België.

De samenwerking tussen een Bosnische zelforganisatie en een jonge historicus kwam tot stand binnen het stadsmigratieproject "Blijven Plakken", waarin het STAM aan de slag ging met vijftig jaar migratie in Gent. De groeiende aandacht voor de Turkse en Marokkaanse migratiegeschiedenis wakkerde ook bij de Bosnische gemeenschap in ons land de interesse aan om iets te doen met het eigen migratieverleden. Als laatstejaarsstudent geschiedenis en medewerker bij "Blijven Plakken" greep Thomas de kans om dit nog onontdekte stukje geschiedenis te onderzoeken en bekend te maken bij het brede publiek.

Dit project ontgon een stuk ongekende en zeer recente migratiegeschiedenis. Thomas Van Roey nam zo'n dertig interviews af bij Bosniërs en Belgen. Hij verzamelde ook fotomateriaal om de migratietocht te illustreren. Bosna vzw publiceerde de resultaten van dit onderzoek in eigen beheer en verspreide zo de kennis onder geïnteresseerden binnen en buiten de Belgisch-Bosnische gemeenschap.

3.4 Karayol Busmuseum (Gent)

Het Busmuseum was een project over de “Kara Yol”. Dat was de landweg naar Turkije, die migranten in België met hun thuisland verbond. In de jaren 1980 reden er rechtstreekse er buslijnen tussen Gent en Turkije. De rit duurde in het beste geval drie dagen, doorkruiste acht landen, over een traject van ongeveer 3000 kilometer. De Joegoslavische oorlogen maakten vanaf 1992 een einde aan dit verhaal.

Aan deze legendarische busreizen wijdde de CIW vzw (Centrum voor Intercultureel Werk) in 2014 een tentoonstelling. Die vond plaats op een opvallende locatie: een echte bus op het Spaanskasteelplein in Gent. Deze locatie was niet toevallig gekozen, want vanop dit plein vertrokken de bussen ook vroeger naar Turkije. In dit tijdelijke Busmuseum kon je zien welke goederen de reizigers zoal meenamen van en naar Turkije. De bezoekers kregen ook vele anekdotes van reizigers en chauffeurs, die de reizen terug tot leven wekten. Inspiratie voor de tentoonstelling kwam uit de interviews die afgenomen werden voor het boek “Turkije aan de Leie”.

3.5 Wippegem door Vossenogen (Wippegem, deelgemeente van Evergem)

Iedereen associeert de beroemde (en veel te vroeg overleden) zanger Luc De Vos met Gent. Maar wie weet dat Luc De Vos opgroeide in Wippegem, een deelgemeente van Evergem? Het herdenkingscomité “Luc De Vos” liet zich inspireren door het werk van de lokale geschiedkundige Achiel De Vos en stippelde een erfgoedwandeling uit in Wippegem. Als deelnemer kan je de wandeling individueel beleven met een brochure of met een gids (boeken via de Meetjeslandse Gidsen). Doorheen de wandeling maak je kennis met lokaal erfgoed, maar ook met de levensgeschiedenis van één van Vlaanderens grootste rockiconen.

De wandeling combineert erfgoed met actualiteit. Zo laat ze een nieuw en breed publiek kennismaken met het erfgoed en de geschiedenis van Wippegem. Ze is het sluitstuk van een reeks herdenkingsactiviteiten rond Luc De Vos, gerealiseerd door een mooie samenwerking tussen familie en kennissen, vrijwilligers van verschillende verenigingen, het kermiscomité Wippegem en de gemeente Evergem.

3.6 Inspiratie uit de praktijk.

Tips en aandachtspunten om verrassend uit de hoek te komen.

De vijf projecten tonen aan dat er zoveel verschillende manieren zijn om lokaal erfgoed onder de aandacht te brengen. Naast de klassiekers zoals een tentoonstelling of een publicatie, kan je inzetten op een erfgoedwandeling, een erfgoedkamp tot een heus-GPS-spel. De mogelijkheden zijn eindeloos!

Een alternatief voor een tentoonstelling?

- Vraag advies aan anderen als je wil experimenteren met een alternatieve format. Mensen en organisaties die vaak wandelingen uitwerken, weten bijvoorbeeld heel goed waar je op moet letten. Dit zijn vaak zaken waar je zelf niet aan denkt.
- Denk na over verschillende manieren om mensen te laten participeren: niet iedereen vindt het leuk om iets in groep te doen, anderen doen iets liever op eigen tempo, nog anderen gebruiken liever digitale toepassingen... Door een activiteit op verschillende niveaus aan te bieden, kan je meer publiek bereiken.
- Door heden en verleden met elkaar te verbinden, spreek je een groter publiek aan. De erfgoedwandeling over Luc De Vos vertrok bijvoorbeeld van een recent gegeven, nadien gekoppeld aan het erfgoed van een dorp. De tentoonstelling van "Bosnië naar België en terug" focuste dan weer op recente geschiedenis. Zulke actuele thema's kunnen een publiek aanspreken dat misschien minder is geïnteresseerd in een ver verleden. Je kunt ook omgekeerd tewerk gaan. Als je werkt rond een ouder stuk geschiedenis, dan kan je de link zoeken met vandaag. Je kunt bijvoorbeeld wijzen op de verschillen. Hoe leven, wonen, werken en communiceren mensen vandaag? En wat is het verschil met de periode die jij onder de aandacht wil brengen?

Tips voor een tentoonstelling

- Ook binnen de klassieker format van een tentoonstelling kan je verrassend uit de hoek komen. Laat bijvoorbeeld ruimte voor aanvullingen en feedback vanuit het publiek. Er kunnen nieuwe verhalen opduiken die je tentoonstelling kunnen verrijken.
- Werk je met mondelinge getuigenissen? Spreek met je respondent af dat je zijn/haar verhaal mag gebruiken in een tentoonstelling en leg dit vast in een overeenkomst. Zo vermijd je misverstanden achteraf. Let ook op de geluidskwaliteit van de opname. Meer info vind je op: <http://www.faronet.be/dossier/wat-mondelinge-geschiedenis>. Verschillende erfgoedcellen lenen ook toestellen uit voor een geluidsopname.
- Een tentoonstelling moet visueel aantrekkelijk zijn. Zorg voor een teaser, een beeld dat prikkelt en mensen nieuwsgierig maakt. In het Busmuseum was dit een kaart van Europa, waarop de landroute was afgebeeld.
- Denk na over je locatie. Organiseer bijvoorbeeld een tijdelijke tentoonstelling op een plaats waar veel mensen passeren. Je verhoogt zo de kans dat mensen even komen kijken.

Hoe jongeren bereiken?

- De jeugd van tegenwoordig heeft een drukke agenda. Timing is daarom essentieel. Hoor bij jeugddiensten of jeugdbewegingen wat een ideaal moment is om je doelgroep te bereiken. Hou bijvoorbeeld rekening met examenperiodes of kampen.
- Communiceer op tijd. Vakantieperiodes zijn vaak maanden op voorhand volgeboekt met sportkampen, reisjes, uitstappen met de jeugdbeweging... Zorg dus dat de jongeren tijdig weten dat ze hun agenda moeten vrijhouden.
- Speel in op de leefwereld van de jongeren. Organiseer activiteiten waarbij jongeren zich wat kunnen voorstellen. Het mag dan wel over het verleden gaan, blijf toch dicht bij de leefwereld van deze jongeren.
- Vertrek van de kracht van de jongeren zelf. Bijvoorbeeld: de Heem- en Oudheidkundige Kring van Berlare betrok de jongeren bij de opmaak van zijn nieuwe website. Als die 'digital natives' toch zo vlot zijn met de computer, waarom dan geen gebruik maken van deze kennis? Weet dat je als lokale erfgoedwerker nog veel kunt leren van de jongeren.
- Werk je met scholen? Voor het ASO bestaat er al een groot aanbod aan erfgoedactiviteiten, terwijl het technisch en beroepsonderwijs alsnog minder goed wordt bediend. Toch zijn er ook voor deze opleidingen vele mogelijkheden, al zal je misschien via een omweg moeten werken. Dit bleek uit het GPS-spel in Aalst. Centraal stond het gebruik van de GPS-technologie. Leerlingen leerden niet enkel over de geschiedenis van Aalst, maar ook te navigeren met een GPS. Deze laatste competenties zijn belangrijk voor leerlingen uit het technisch onderwijs en sluiten ook bij hun leefwereld aan.
- Richt je je tot jongeren in hun vrije tijd? Gebruik het potentieel van de jeugdbeweging. Jeugdleiders weten goed hoe zij een spel moeten maken. Als lokale erfgoedwerker ben jij dan weer goed op de hoogte van lokale geschiedenis en lokaal erfgoed. Door samen te werken kan je een tof programma uitwerken dat gemakkelijker een plaats kan krijgen in het jeugdwerk.

4. Contactgegevens

4.1 Lokaal erfgoed herleeft

De berenfeesten (Vlierzele, deelgemeente van Sint-Lievens-Houtem)

- Organisatie: Gezinsbond Vlierzele
- Contactpersoon: Stefaan De Coninck
- Contactgegevens: sdeconinck@dow.be
- Website: www.google.com/gezinsbondvlierzelezonnegem

De heropstanding van de Gaverse reuzen (Gavere)

- Organisatie: De Lustige Tonussen (VVV 't Gaverland)
- Contactpersoon: Willy Bekaert en Karen Meskens
- Contactgegevens: peejee.beeckaert@telenet.be, karen.meskens@telenet.be
- Website: www.facebook.com/DienstCultuurGavere

't Peird van den Halt (Sint-Gillis, deelgemeente van Dendermonde)

- Organisatie: De Orde Van de Stalhouders
- Contactpersoon: Tony Callaerts
- Contactgegevens: ordederstalhouders@gmail.com
- Website: www.ordevandestalhouders.be

4.2 Lokaal erfgoed verbindt

De Ghesellen van Sint-Pieter (Bazel, deelgemeente van Kruibeke)

- Contactpersoon: Dirk Gorrebeeck
- Contactgegevens: dirk@gorrebeeck.be

Reproductie van een Leiepont (Sint-Martens-Latem)

- Organisatie: De Pontgenoten
- Contactpersoon: Frederik Van Vlaenderen
- Contactgegevens: frederik_van_vlaenderen@hotmail.com

Den Broaven Goad Uit (Oosteeklo, deelgemeente van Assenede)

- Organisatie: Heemkundige Kring De Twee Ambachten
- Contactpersoon: Remi Van de Veire
- Contactgegevens: remi.van.de.veire@telenet.be
- Website: www.detweeambachten.be

Tuinstraat, winkelstraat: een kabas vol verhalen (Melle)

- Organisatie: Feestcomité Tuinstraat
- Contactpersoon: Wim Verween
- Contactgegevens: wim.verweentelenet.be
- Website: winkeltotwoonstraat.be

Crowdfunding voor de terugkeer van het Sint-Antoniusbeeld (Herdersem, deelgemeente van Aalst)

- Organisatie: Heemkundige Kring De Faluintjes
- Contactpersoon: Fons Dierickx
- Contactgegevens, dierickx.alfons@telenet.be
- Website: www.defaluintjes.be

4.3 Lokaal erfgoed verrast

Erfgoedkampen (Berlare)

- Organisatie: Heem- en Oudheidkundige Kringg Berlare
- Contactpersoon: Cyriel De Bruyne
- Contactgegevens: hok.berlare@gmail.com
- Website: www.hokberlare.be

AalstSlag (Aalst)

- Contactpersoon: Wim Sonck
- Contactgegevens: info@aalstslag.be
- Website: www.aalstslag.be

Karayolu Busmuseum (Gent)

- Contactpersoon: Yilmaz Koçak
- Contactgegevens: yilmaz.kocak@stad.gent
- Website: www.cdfvzw.be

Van Bosnië naar België en terug (Gent)

- Organisatie: Thomas De Roey i.s.m. bosna vzw
- Contactpersoon: Thomas Van Roey
- Contactgegevens: thomasvanroey@hotmail.com
- Website: www.scriptiebank.be/van-tarevci-naar-gent-en-terug

Wippelgem door Vossenogen (Wippelgem, deelgemeente van Evergem)

- Organisatie: Herdenkingscomité Luc De Vos
- Contactpersoon: Freddy Engels
- Contactgegevens: engels.freddy@telenet.be

4.4 Erfgoedcellen en partners

Erfgoedcel Denderland

Oude Vismarkt 1
9300 Aalst
T 053 72 32 27
E erfgoedcel@aalst.be
W www.erfgoedceldenderland.be

Erfgoedcel Land van Dendermonde

Nijverheidsstraat 3
9200 Dendermonde
T 052 25 03 40
E info@egclandvandendermonde.be
W www.egclandvandendermonde.be

Erfgoedcel Leie Schelde (POLS)

Tolpoortstraat 79
9800 Deinze
T 09 386 78 86
E info@egcleieschelde.be
W www.polsregio.be

FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw

Priemstraat 51
1000 Brussel
T 02 213 10 60
E info@faronet.be
W www.faronet.be

Erfgoedcel Viersprong

Sint-Antoniusplein 10
9860 Oosterzele (Moortsele)
T 09 363 88 51 of 56
E info@4sprong.be
W www.erfgoedcelviersprong.be

Erfgoedcel Waasland (Interwaas)

Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas
T 03 780 52 10
E erfgoedcel@interwaas.be
W www.erfgoedcelwaasland.be

Erfgoedcel Meetjesland (COMEET)

Pastoor De Nevestraat 8
9900 Eeklo
T 09 373 75 96
E erfgoedcel@comeet.be
W www.erfgoedcelmeetjesland.be

STAM, Stadsmuseum Gent

Bijlokesite
Godshuizenlaan 2
9000 Gent
T 09 267 14 00
E info@stamgent.be
W www.stamgent.be

Colofon

- Redactieteam: Gregory Vercauteren, Pieterjan Buggenhout, Ans Van de Cotte, Stefanie Audenaert, Ode De Zutter, Jolien Verroeye, Lize De Doncker, Marieke Vangheluwe en de initiatiefnemers van de projecten
- Eindreactie: Gregory Vercauteren, Ode De Zutter, Stefanie Audenaert
- Vormgeving: Jos Notteboom, Lize De Doncker

De Oost-Vlaamse erfgoedcellen, STAM en FARO willen iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan de inspiratiedag en deze inspiratiebundel. Een bijzondere dank gaat uit naar de verenigingen en vrijwilligers wiens projecten in deze bundel zijn opgenomen.

